

Justitsministeriet er derfor enig med arbejdsgruppen i, at der bør indsættes en udtrykkelig hjemmel i retsplejeloven til anvendelse af videoafhøringer af børn som bevismiddel under domsforhandlingen, hvis afhøringen og optagelsen heraf er sket på en måde, hvor hensynet til tiltales retssikkerhed og tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar er varetaget. Har der således været en forsvarer til stede, og har den tiltalte haft mulighed for at stille supplerende spørgsmål til barnet, jf. herom nedenfor, vurderer Justitsministeriet, at princippet om bevisumiddelbarhed kan fraviges. Det vil bero på domstolens frie bevisvurdering, hvilken bevisværdi det bevismateriale, der er fremlagt under domsforhandlingen, kan tillægges, jf. retsplejelovens § 896.

3.4.3. Efter retsplejelovens § 745, stk. 3, har forsvareren, som omtalt i pkt. 3.1.2., ret til at overvære efterforskningskridt, der kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen, og politiet skal derfor inden foretagelsen heraf give meddelelse til forsvareren.

Efter den nugældende retstilstand modtager en forsvarer meddelelse fra politiet om, at der vil blive foretaget en videoafhøring af et barn. Dette giver forsvareren lejlighed til at være til stede under afhøringen.

Med den foreslåede formulering af § 877 a vil der, jf. ovenfor under pkt. 3.4.2., være udtrykkelig hjemmel i retsplejeloven til anvendelse af videoafhøringen som bevismiddel, og forsvareren har derfor ret til at overvære afhøringen, jf. § 745, stk. 3.

En videoafhøring af et barn, der er mistanke om har været udsat for et seksuelt overgreb eller andre traumatiserende oplevelser, vil imidlertid ofte finde sted på et meget tidligt stadie af efterforskningen, og der kan således forekomme situationer, hvor der på tidspunktet for afhøringen af barnet endnu ikke er rejst en sigtelse. I disse situationer, er der, som det fremgår af pkt. 3.1.1., ikke i retsplejeloven hjemmel til at beskikke en forsvarer, og der vil ofte heller ikke være en valgt forsvarer.

Justitsministeriet er derfor enig med arbejdsgruppen i, at der bør indsættes en hjemmel i retsplejeloven til at beskikke en forsvarer i disse situationer ud fra et retssikkerhedsmæssigt hensyn. Forsvareren vil herved få de beføjelser, som efter retsplejeloven er tillagt en beskikket eller valgt forsvarer i en straffesag, herunder muligheden for at gøre sig bekendt med det materiale, politiet har tilvejebragt, jf. § 745, stk. 1. Forsvareren vil således på dette typisk meget tidlige tidspunkt af efterforskningen være i stand til at varetage sin klients interesser – også selv om klienten endnu ikke er identificeret.

3.4.4. Justitsministeriet er endvidere enig med arbejdsgruppen i, at den i § 745, stk. 3, hjemlede ret for forsvareren til at overvære afhøringen af barnet ikke er tilstrækkelig til varetagelse af den mistænkte/sigtedes interesser i forbindelse med en videoafhøring af et barn, der med den foreslåede § 877 a kan anvendes som bevismiddel under domsforhandlingen. Forsvareren bør derfor også efter Justitsministeriets opfattelse være forpligtet til at overvære videoafhøringen. Dette skal bl.a. ses i lyset af det nedenfor under pkt. 3.4.5. anførte om, at den mistænkte/sigtede ikke bør have adgang til at overvære afhøringen. Det vil derfor – for varetagelsen af den mistænkte/sigtedes interesser – være afgørende, at forsvareren er til stede under videoafhøringen. Denne pligt svarer i princippet til den beskikkede forsvarers pligt til, jf. retsplejelovens § 845, stk. 1, at være til stede under domsforhandlingen af en straffesag ved landsretten.

Det fremgår endvidere nedenfor under pkt. 3.5., at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol tillægger det vægt, at de ulemper, som forsaret påføres ved at undlade at føre barnet som vidne direkte for retten, på tilstrækkelig måde skal opvejes af passende retssikkerhedsgarantier. Det vil herunder have betydning, om tiltalte eller dennes forsvarer har haft mulighed for at stille spørgsmål til vidnet, eventuelt gennem tredjemand, enten i forbindelse med afhøringen eller på et senere tidspunkt i processen.

Det bemærkes, at retten i medfør af retsplejelovens § 733, stk. 2, og § 736, stk. 2, kan nægte at beskikke (eller nægte opretholdelsen af beskikkelsen af) en forsvarer, hvis forsvarerens medvirken ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens behørig fremme ikke kan anses for forsvarlig mv. Det er efter Justitsministeriets opfattelse muligt for retten med hjemmel i disse bestemmelser efter omstændighederne at afvise at beskikke en bestemt forsvarer, hvis det på forhånd står klart, at den pågældende forsvarer ikke vil kunne deltage i politiets videoafhøring af barnet inden for ganske kort tid efter politiets modtagelse af en anmeldelse om det mulige strafbare forhold, da en tidlig afhøring af barnet vil være afgørende for sagens videre efterforskning. På samme måde har retten mulighed for at nægte at opretholde en beskikkelse af en forsvarer i tilfælde, hvor det på grund af forsvarerens forhold ikke vil være muligt at få gennemført videoafhøringen inden for kort tid.

3.4.5. Arbejdsgruppens flertal har foreslået en bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter den mistænkte/sigtede i sager, hvor der foretages videoafhøring af et barn, ikke har ret til at overvære foretagelsen af afhøringen ud fra et hensyn til barnet. Den mistænkte-